

Korrektсед andmed – õige info

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Aire Pentjärv
märts-aprill 2019

110 aastat traditsioone

1883 – USA

1895 – Taani

1903 – Eesti

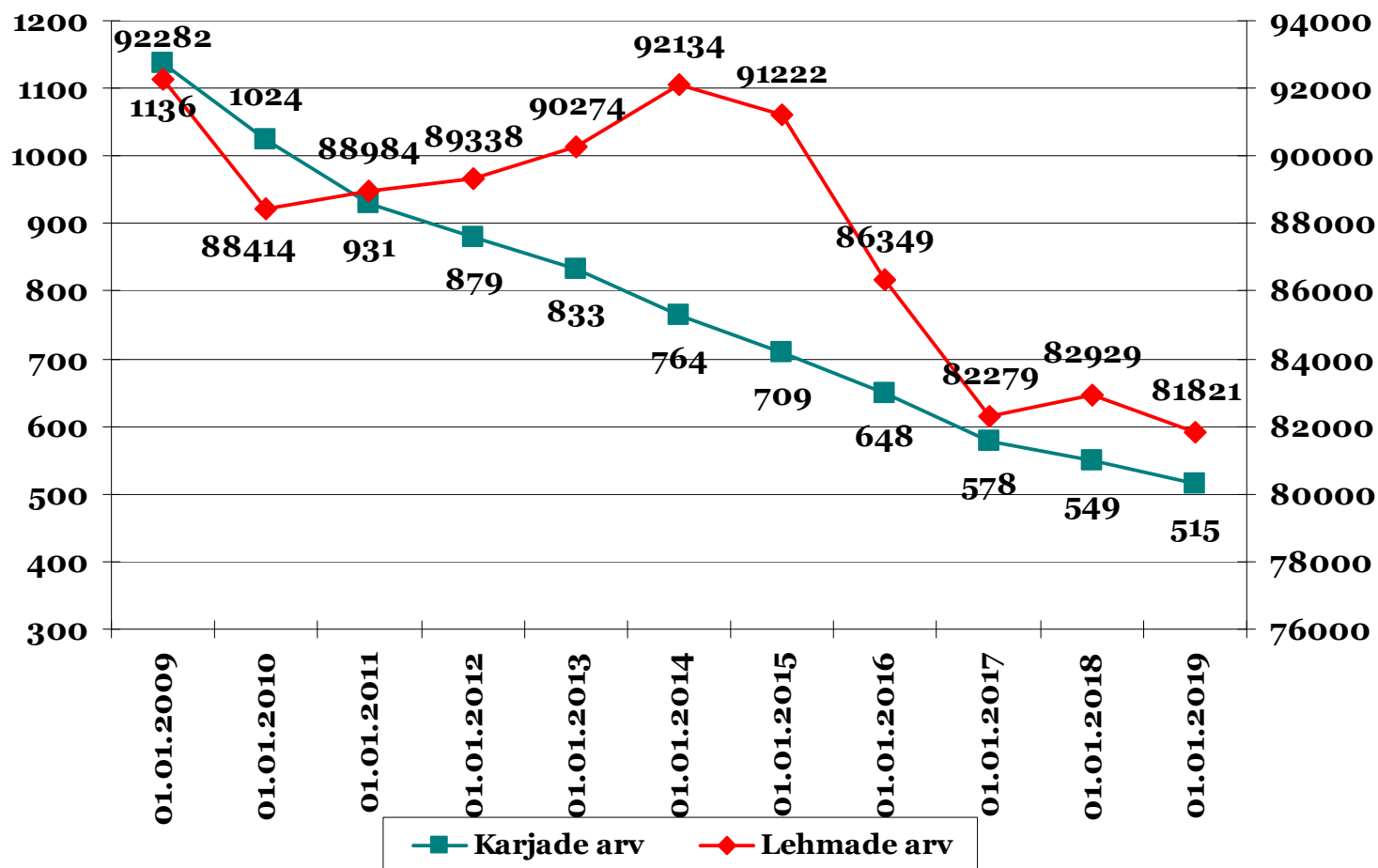
8.03.1909 – Vändra Põllumeeste Seltsi
karjakontrolli osakonna loomise otsus

11.04.1909 – Vändra talupoegade
karjakontrolliühisuse asutamiskoosolek

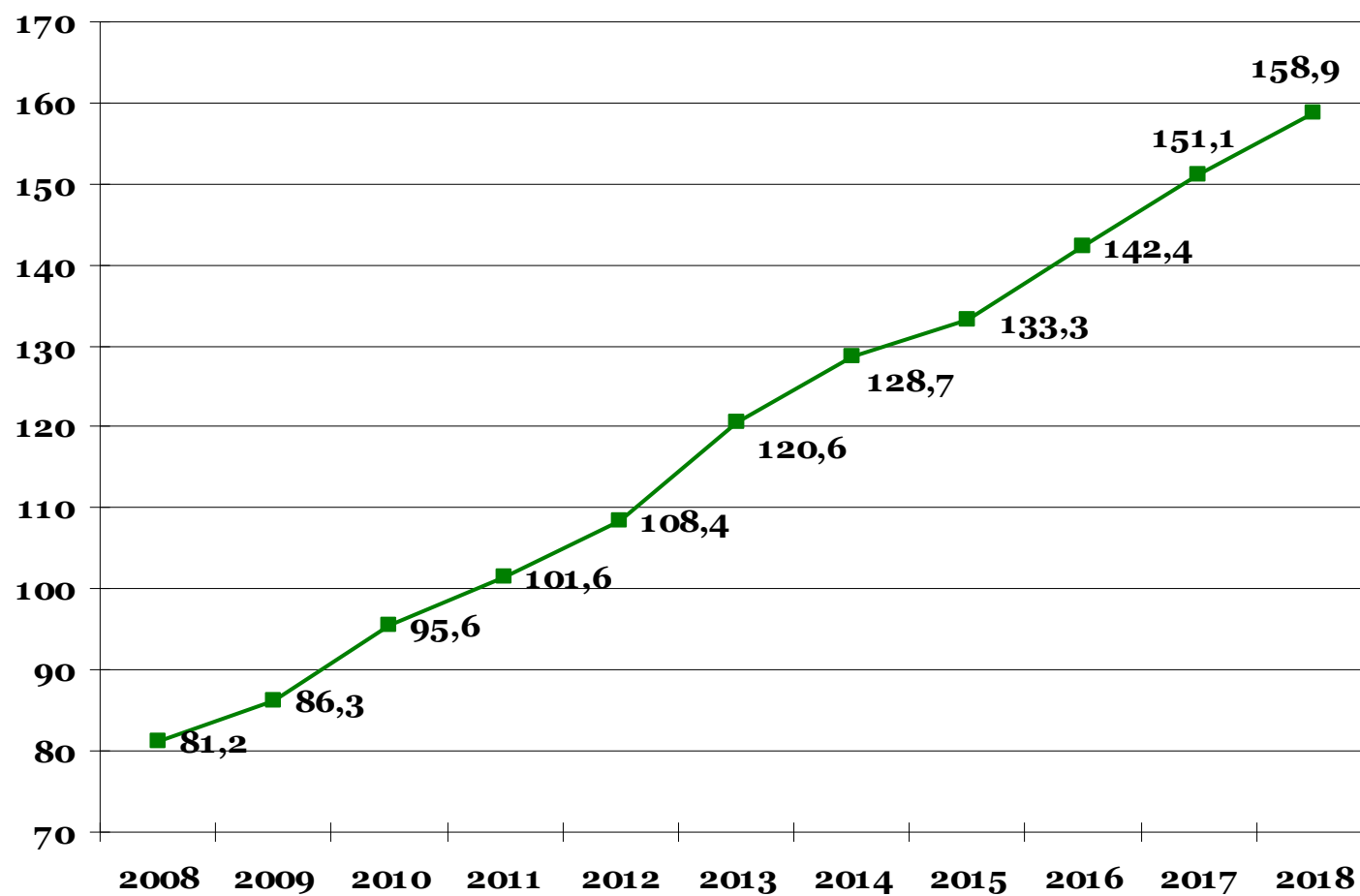
juhatuse esimees – Mustaru mõisa rentnik Hans Virkus
kontrollassistent – Massujõe talu peremees Ernst
Tomingas

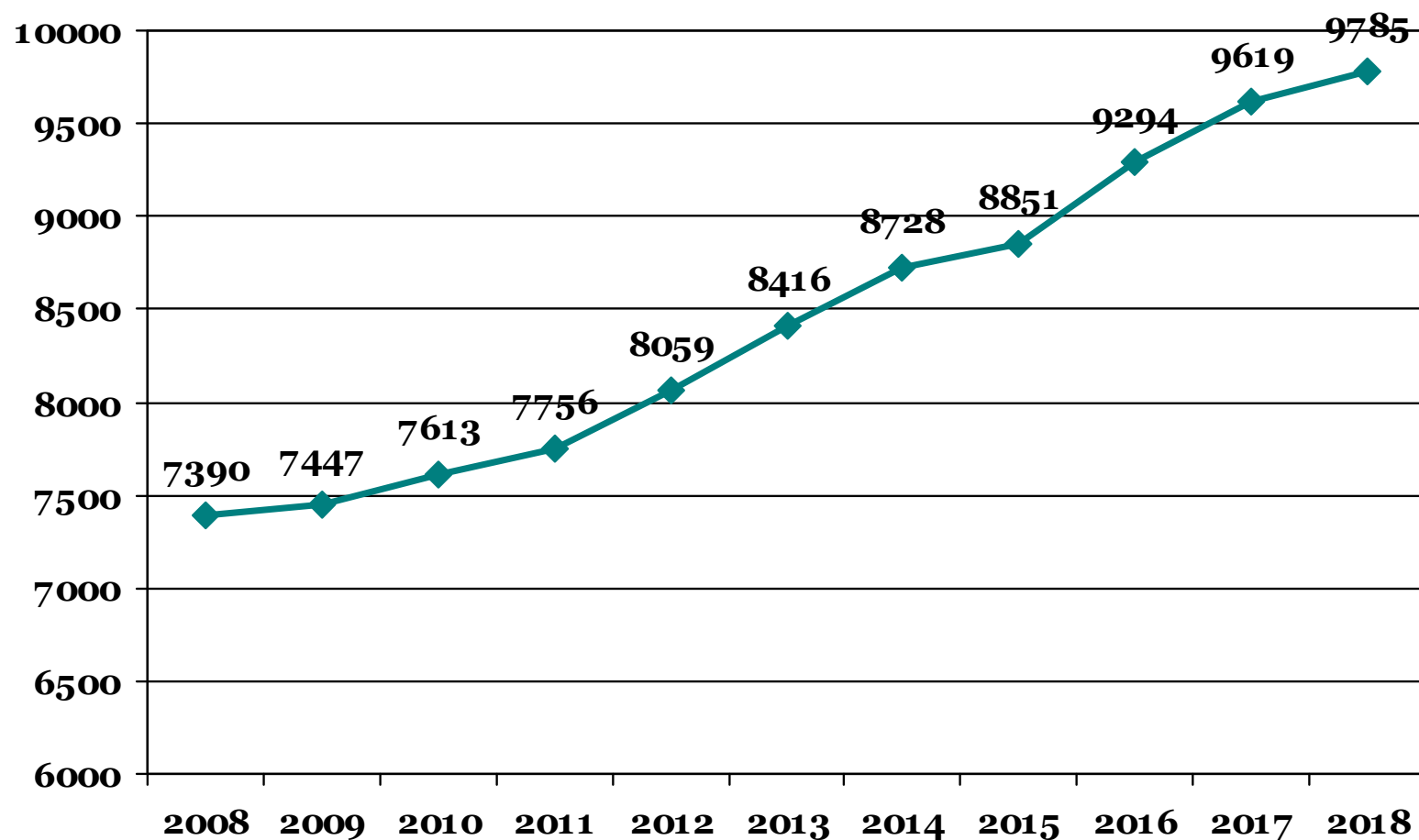
Lehmade ja karjade arv

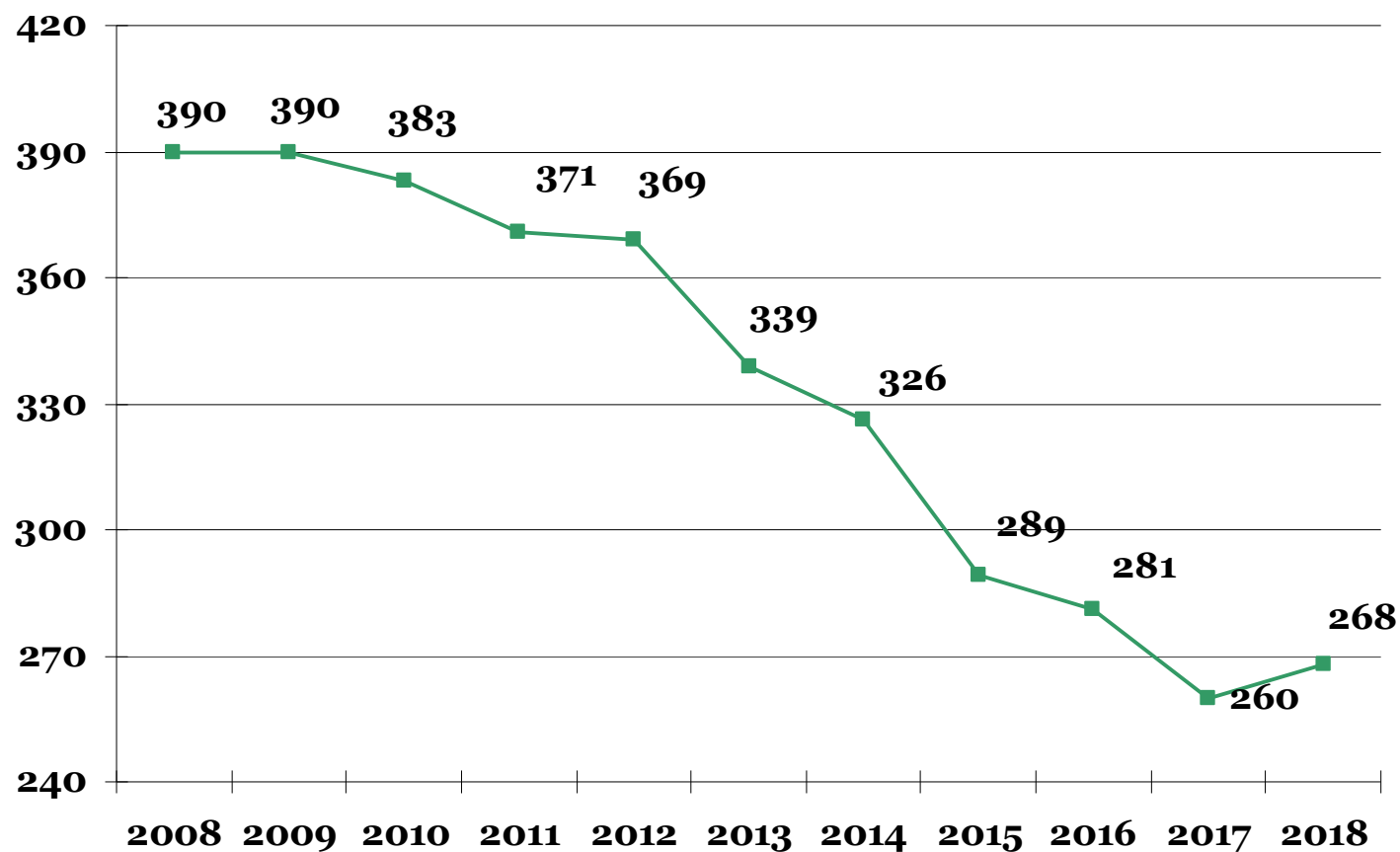
Lehmade arv karjas

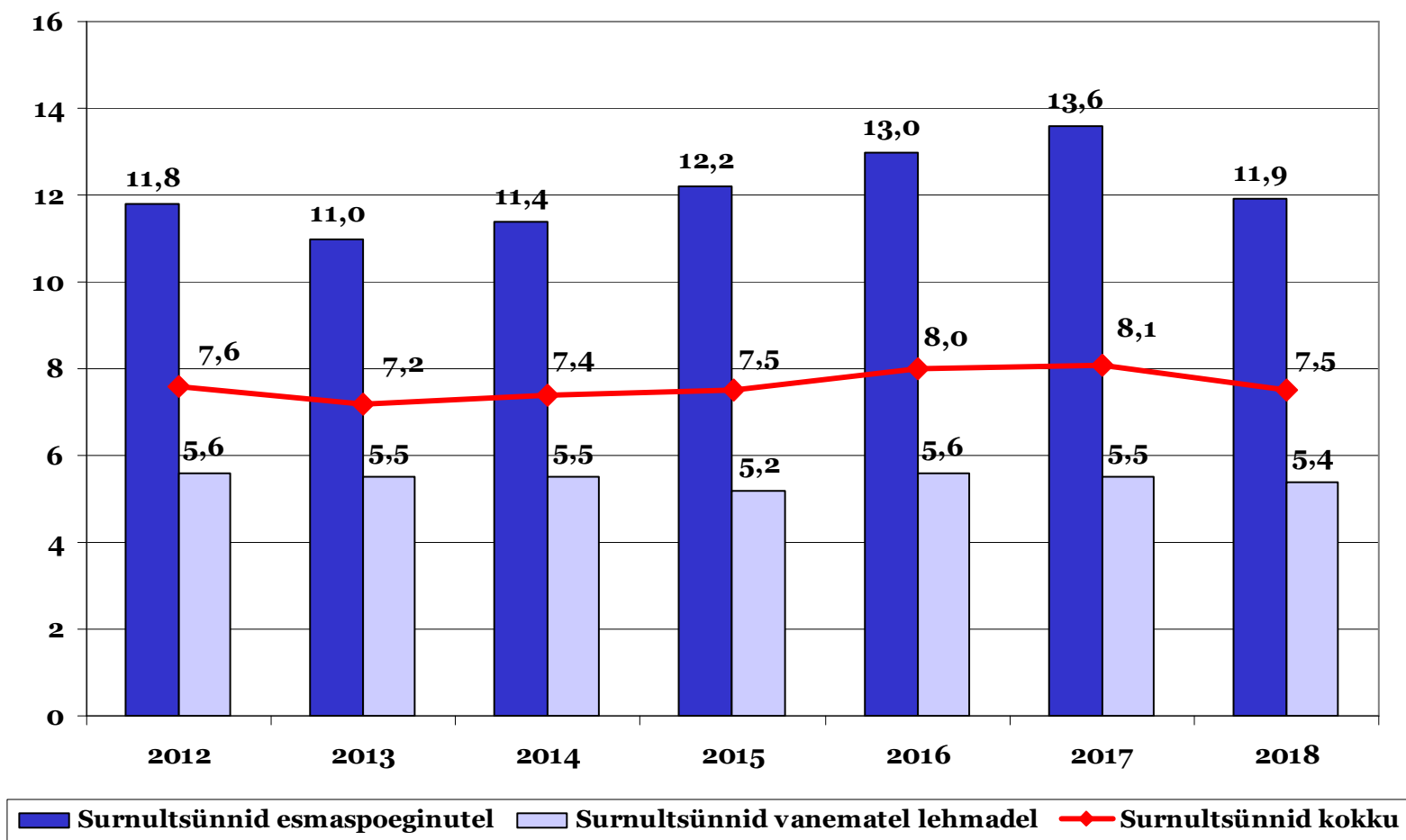
Piimatoodang lehma kohta

Keskmine SRA (tuh/ml)

Surnultsünnid

Soovituslik <6% (A. Brand jt)

www.epj.ee

Kuidas parandada andmete kvaliteeti

- Jõudluskontrolli tulemused peavad iseloomustama tegelikku olukorda, sest selle alusel tehakse otsuseid
- Tulemusi mõjutavad:
 - seadmete tehniline seisukord
 - kontroll-lüpsi tegija oskused ja täpsus
 - piimaproovide ja looma täpne identifitseerimine
 - ülekandumine/saastumine
 - andmeedastus ja –töötlus
 - ...

Kontroll-lüps (1)

- Hoolitse selle eest, et kontroll-lüpsiseadmed oleksid töokorras!
 - Kontrolli regulaarselt piimamõõtureid/proovivõtuseadmeid ja kaale
 - Kui süsteemi (voolikud, kollektor, proovivõtuseade jne) jääb palju jääkpiima, pöördu seadmete hooldaja poole. **Liigne jääkpiim süsteemis võib eriti lisateenuste puhul mõjutada järgmise lehma tulemusi!**
 - Tühjenda piimaproovinõu pärast proovivõtmist hoolikalt

Kontroll-lüps (2)

- Vahelduv kontroll-lüps

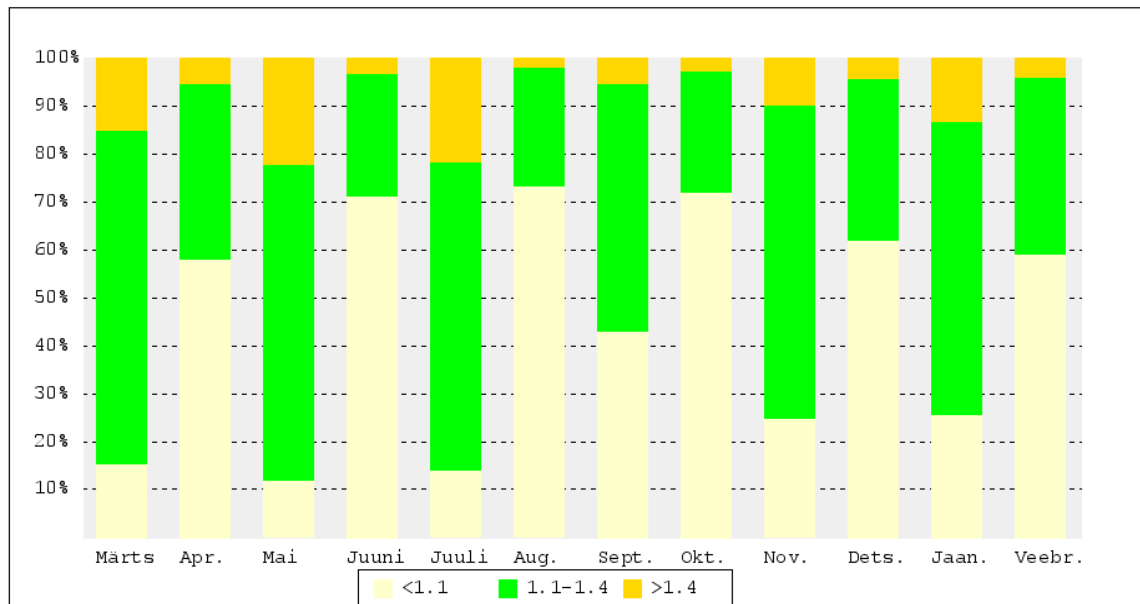
Registreeri õige lüpsi alguse kellaaeg!

- lehm (failiga edastamine)
- grupp (kui lehmad on grupeeritud, siis iga grupi lüpsi
- algusaeg)
- farm/kari

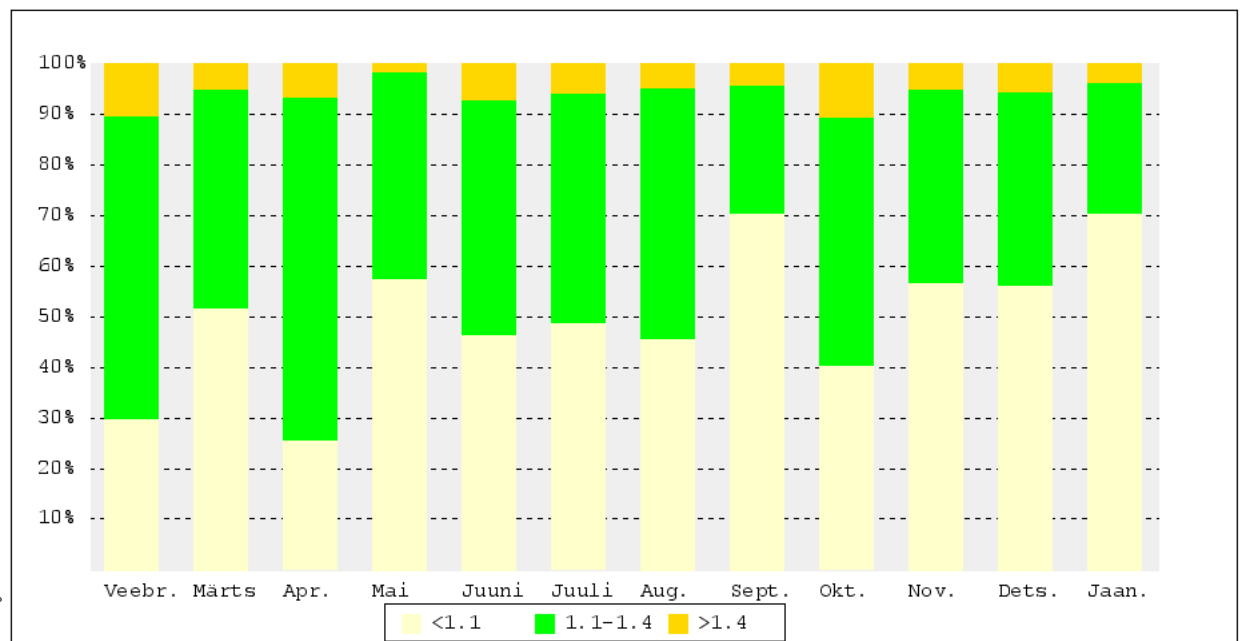
Meeldetuletuseks - toodangu arvutamisel võetakse arvesse:

- lüpsikord – hommik või õhtu
- laktatsioonikord - 1. laktatsioon või hilisem laktatsioon
- vahe tundides kontroll-lüpsi alguse ja eelneva lüpsi alguse vahel:
 - hommik: <13, 13-13.5, 13.5-14, >=14 tundi
 - õhtu: <10,5, 10.5-11, 11-11.5, >=11.5 tundi;
- laktatsioonikuu (1.- 12...)

Kari 1

Kari 2

Kontroll-lüps (3)

- Kontroll-lüpsi kuupäev on kontroll-lüpsi tegemise kuupäev mitte kogumispäev
- Kui on palju proovikaste, loo endale süsteem:
 - Näide: 1. kast – 378, 2. kast – 463, 3. kast 749 jne
- Saatelehed kontroll-lüpsi kasti! Võib olla ka koond: kast-proove, kast-proove...
- Andmete edastamisel failiga (.csv) tee kontroll-lüpsi fail kohe pärast lüpsi lõppu (robotlüpsil vähemalt 5 (7) päeva andmed!)

Sündmuste esitamine (1)

- Kui kontroll-lüpsi lehtedele on kirjutatud sündmused, mis on eelnevalt juba Vissukese kaudu sisestatud, tee lehele sellekohane märg
- Karjast väljaminek (ID-kaart või Mobiil-ID!)
 - Ära kasuta põhjust “Elusmüük”, kui loom läheb vahendaja kaudu lihatööstusesse. Registreeri tegelik praakimise põhjus! *Vissuke-Väljaminek-Vahendaja juurde*
 - Noorloomade liigutamisel JK karjade vahel kasuta vahendit *Vissuke-Väljaminek-EPJ+PRIA-Elusmüük*. Sellisel juhul on loomad järgmisel päeval omaniku juures ja piisab liikumise kinnitamisest

Sündmuste esitamine (2)

- Sündmuste edastamisel pea kinni sündmuste loogilisest järjekorrast
 - Ära sisesta kinnijätu või väljaminekut enne looma kontroll-lüpsi andmete töötlemist jne
- Esitatud sündmused mõjutavad tulemusi:
 - Registreeri õige väljamineku põhjus (mitme probleemi puhul leia peamine põhjus)
 - Kasuta võimalikult vähe põhjust “Muud põhjused”
 - Registreeri kinnijätmise kuupäev – mõju toodangule!
 - Kui andmeid (nt poegimisraskust) esitatakse ühel aastal ühtemoodi, teisel teistmoodi, mõjutab see pullide geneetilise hindamise tulemusi

Üks proov - mitu võimalust

- Jõudluskontrolli analüüsid
- Jõudluskontrolli analüüsid + BHB
- Tiinuse test piimast
- Mastiit 16
- BAK 4
- Bakterite üldarv

Kas minu lehmade piim on kvaliteetne
Kas minu lehmad on terved
Kas minu lehmad on tiined ?

**Üks proov –
mitu võimalust**

- Jõudluskontrolli analüüsid
- Jõudluskontrolli analüüsid + BHB
- Tiinuse test piimast
- Mastiit 16
- BAK 4
- Bakterite üldarvu määramine

 Eesti
Pärlumajanduslooma
Jõudluskontroll

F. Tuglase 12
Tartu 10094
Tel: +372 738 7283
e-post: epj@epj.ee
www.epj.ee

Jõudluskontrolli piimaproov

- Täna:

Rasva %

Valgu %

Karbamiidisisaldus

SRA

BHB

- Tulevikus: ?

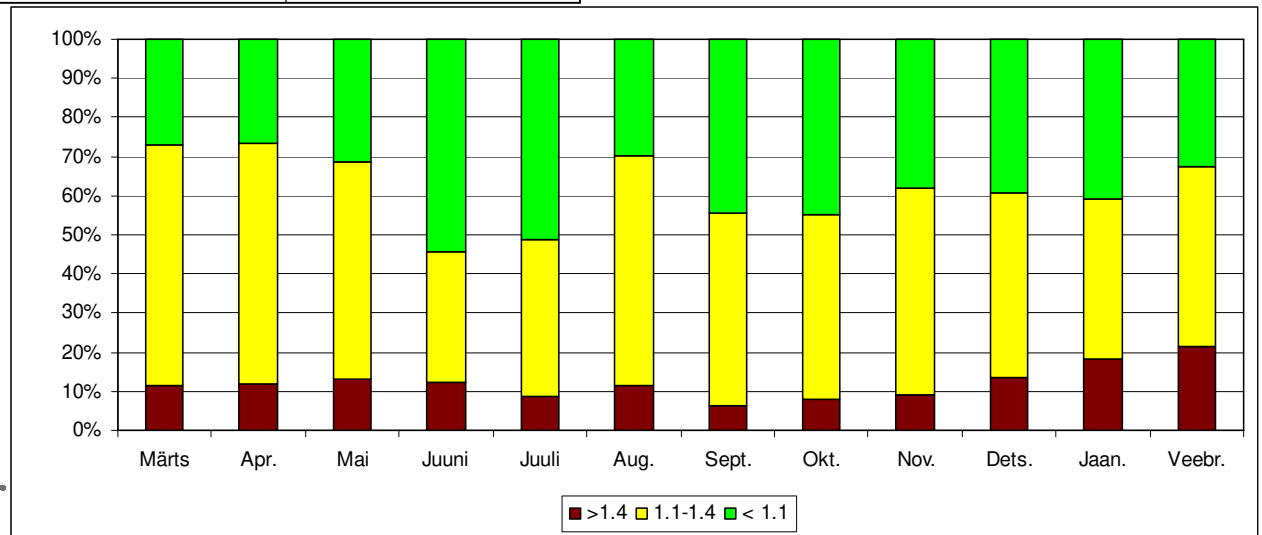
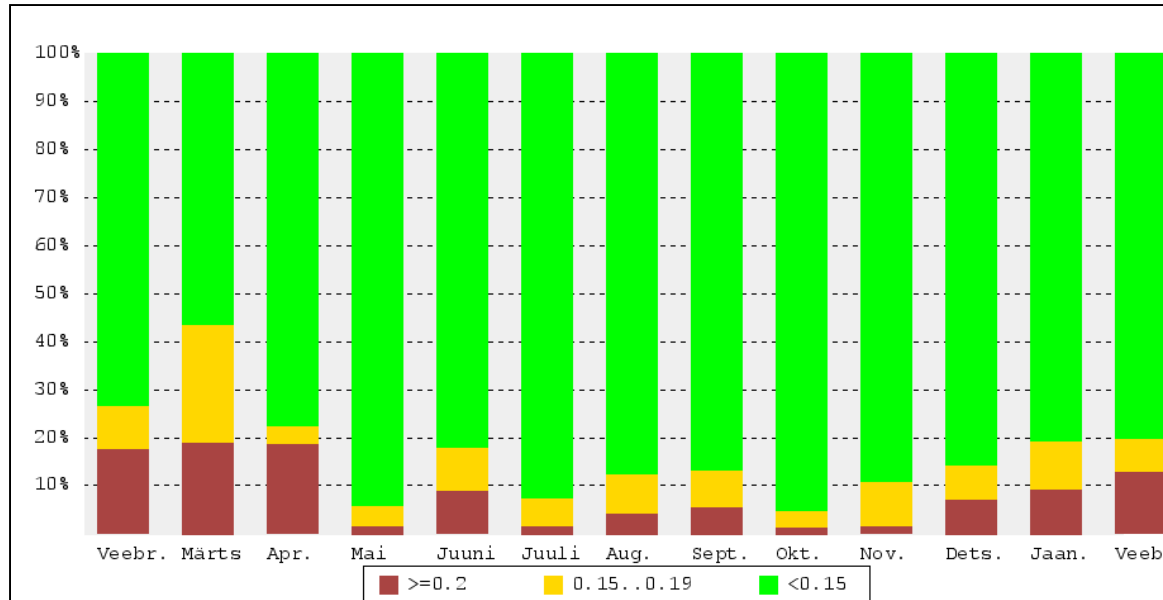
Somaatiliste rakkude
diferentseerimine:

- lümfotsüüdid+polümorf-
tuumalised neutrofiilid
- makrofaagid

Rasvhapped...

BHB

Miks BHB piimast?

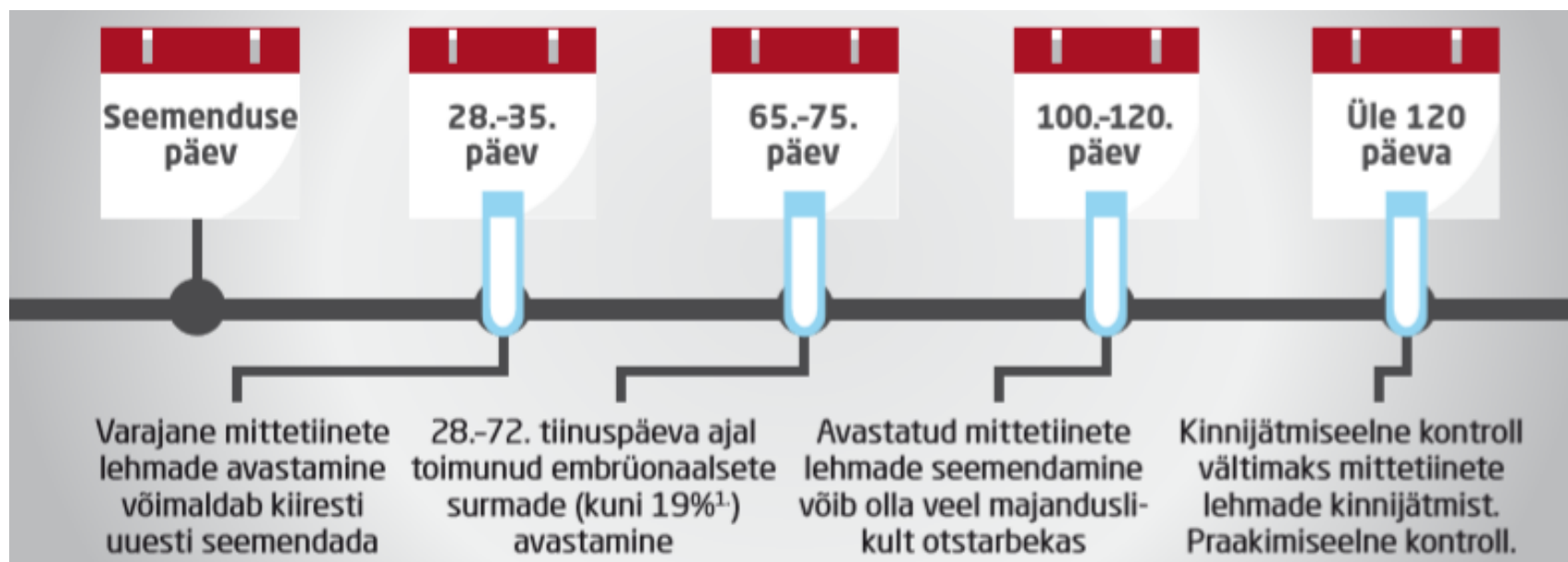
- Kiire
- Odav
- Usaldusväärne
- Ei nõua lisatööd ja -vahendeid
- On väga hea karja olukorra hindamiseks
- Täpsem kui rasva- ja valgusisalduse suhe (piimaproovi võtmise oskustel suur mõju rasvasisaldusele)

Lisateenused

- Tiinuse test piimast
- Mastiit 16
- BAK₄
- Bakterite üldarv

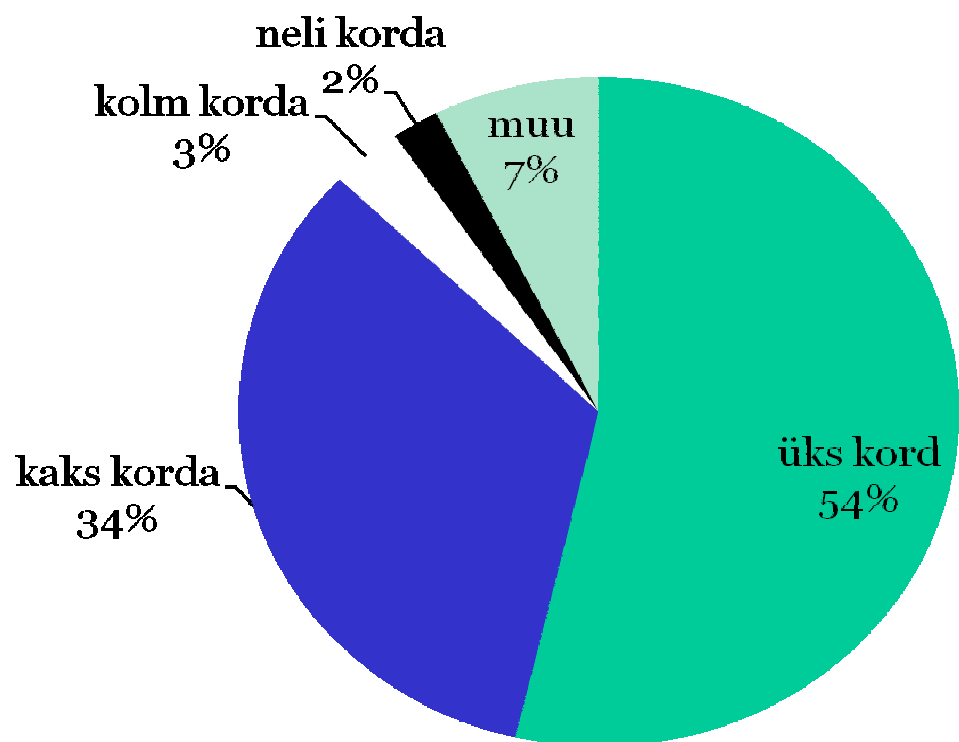
Tiinuse kontroll – miks ja millal*?

*IDEXX

Nii vara kui võimalik, nii täpselt kui võimalik

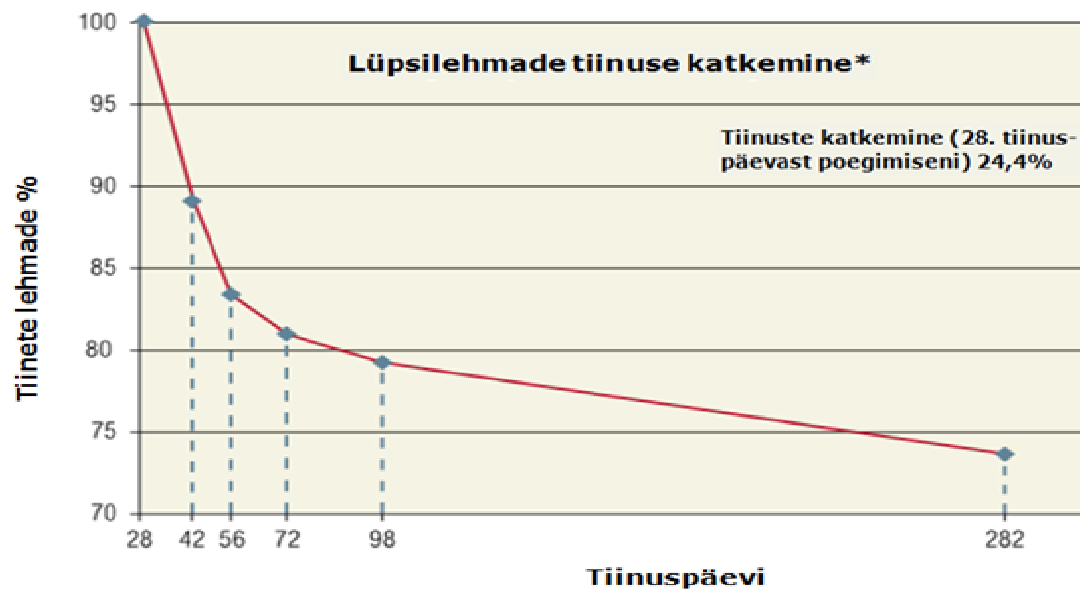
Mitu korda pärast seemendust kontrollitakse tiinust Eestis (EPJ küsitlus 2019)

(199 vastajat, kellel on 49 749 lehma)

Tiinuse test piimast

- Täiendav võimalus parandada sigimisalast olukorda karjas
- Tiinuse katkemise statistika:

* Vasconcelos et al, 1997

Tiinuse test piimast – EPJ teenuspaketid

- A - Esimene tiinuse kontroll - seemendusest on möödunud vähemalt 28 päeva
- B - Tiineks tunnistatud lehmade kontroll - seemendusest on möödunud vähemalt 80 päeva
- C - Tiineks tunnistatud lehmade kinnijätmiseelne kontroll - seemendusest on möödunud vähemalt 180 päeva aga mitte üle 240 päeva
- D - Tiinuse kontroll enne praakimist

Info udara tervise/piima kvaliteedi kohta

•Mastiit 16

1. *Staphylococcus aureus*
marcescens

2. *Staphylococcus* spp.
bovis

3. *Streptococcus agalactiae*
pyogenes, *Peptostreptoc. indolic.*

4. *Streptococcus dysgalactiae*

5. *Streptococcus uberis*

6. *Escherichia coli*

7. *Enterococcus* spp. (sh *E. faecalis* ja *E. faecium*)

8. *Klebsiella* spp. (sh *K. oxytoca* ja *K. pneumoniae*)

9. *Serratia*

10. *Corynebacterium*

11. *Arcanobact.*

12. *Mycoplasma bovis*

13. *Mycoplasma* spp.

14. pärmseen

•BAK4

1. *Streptococcus* spp.

2. *Pseudomonas*

3. *Enterobacteriaceae/Enterococcus*

4. *Bacillus/Clostridium*

•Bakterite üldarv

BAK₄, bakterite üldarv

Analüüsid konservainega piimast

- BAK 4 - analüüsitakse nädala viimasel tööpäeval
- Bakterite üldarv – piimaproovid EPJ laborisse hiljemalt teisipäeval kella 10.00ks, vastused hiljemalt sama nädala reedel

Täiendused, muudatused

- Alates jaanuarist 2019 SRA piir trükistel ja Vissukeses 150 000/ml
- Vissuke – Üldised - Uudised

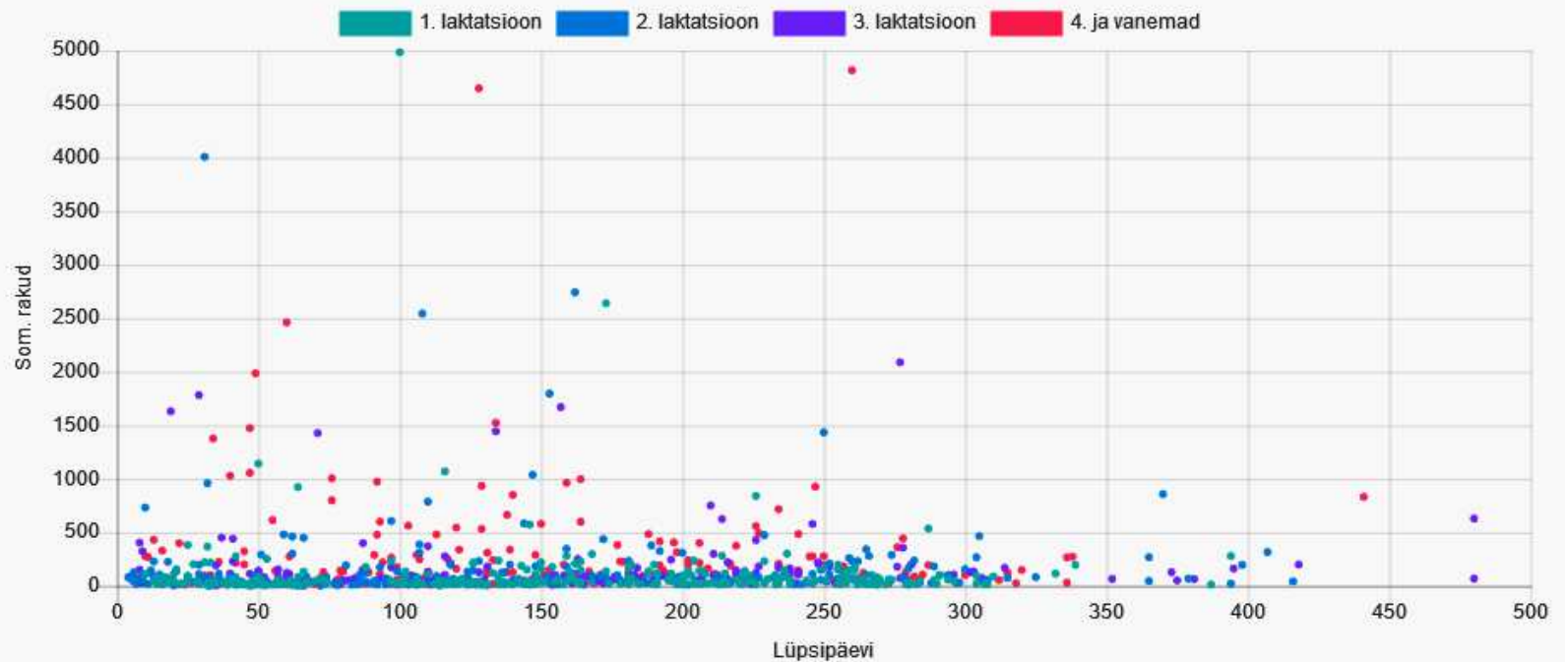
Arenduskäik

Kuupäev	Tüüp	Algataja	Kirjeldus
09.01.2019	Täiendus	EPJ väliteenistus	Üle karja -> Veiste käibe loomade nimekirju saab tõmmata Excelisse.
09.01.2019	Täiendus	EPJ väliteenistus	Üle karja -> Lüpsvad kinni tabelisse on lisatud lüpsvate lehmade lüpsipäevade keskmine.
19.12.2018	Uus	EPJ väliteenistus	Lisatud kontrollpäeva somaatiliste rakkude graafiline ülevaade, vt. Täiendavad->SRA analüüsid->SRA kontrollpäeval.
14.12.2018	Täiendus	EPJ väliteenistus	VET moodulis on tehtud kaks täiendust: • Ravimite lattu võtmisel saab sisestada arve numbri, • Profülaktika sisestamisel saab näidata ravi teostajat.

Vissuke - SRA kontrollpäeval

Täiendavad	Kontakt
Ostetud kõrvamärgid	
Pull põlvnemises	
Söötmine	
Libiseva aasta KL	
SRA analüüsid	SRA piimakaod
Poegimine	Värskeelpoegunud lehmad
Tiinuse test piimast	Saamata piim
Väljaminek	Probleemsed lehmad
Sigimisnäitajad	Somaatilised rakud
Lakt. päringud	Graafikud
Võrdlused	SRA kontrollpäeval

Vissuke – taastootmisnäitajad

- Üle karja
- Täpsustus
- Probleemid
- Kontrollaasta
- KA + lõud
- Kontroll-lüpsid
- Kontrollpäeva piimatoodang
- Taastootmisnäitajad
- Rekordlehmad

Taastootmisnäitajad

Alguskuupäev: 01.02.2018

Lõppkuupäev: 28.02.2019

Tõug: Kõik ▼ Farm: Kõik ▼ Gr.: Kõik ▼ Täida

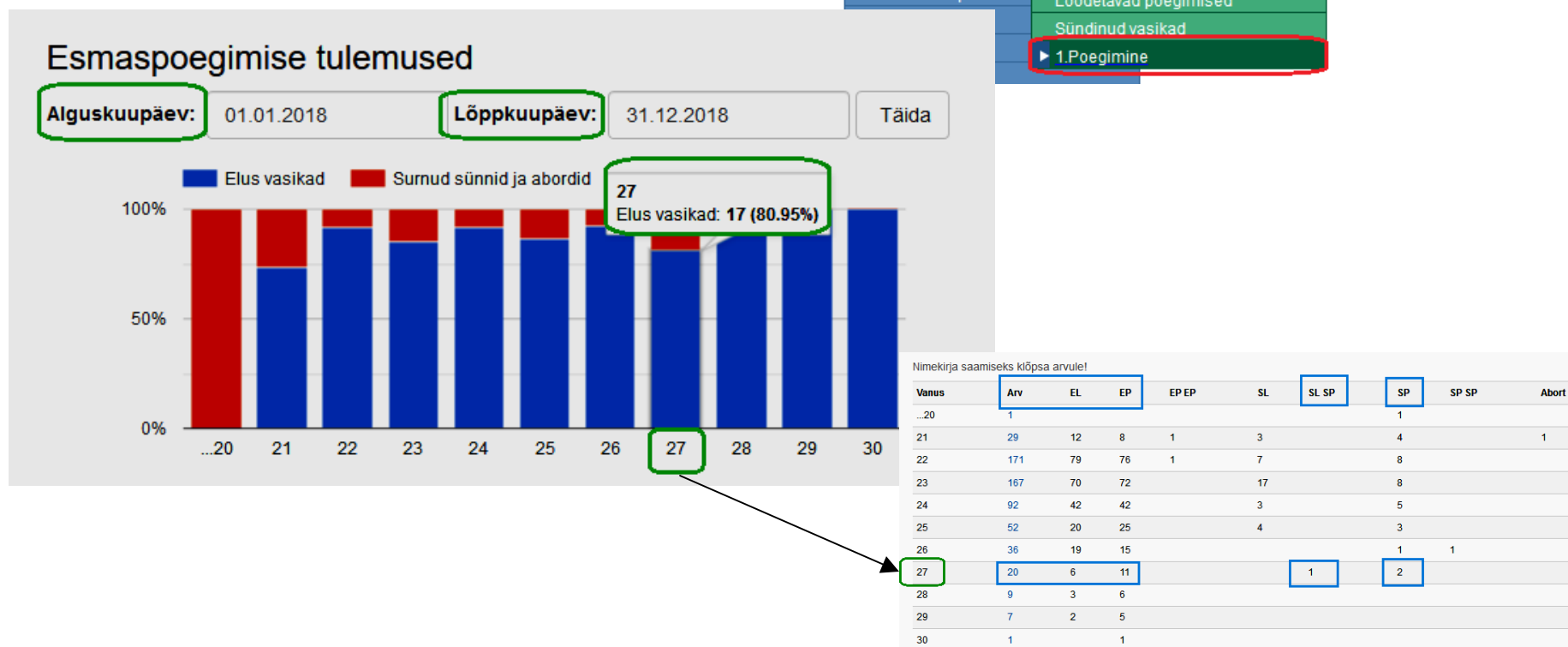
Taastootmisnäitajad

	Veebr.	Märts	Apr.	Mai	Juuni	Juuli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dets.	Jaan. 19	Veebr.	Σ
Poegimisi kokku	9	6	10	10	6	18	17	14	10	9	15	5	7	136
neist esmaspoegimisi	3	1	6	3	2	3	6	3	3	4	2	0	1	37
Sündis lehmvasikaid	3	5	4	5	3	11	7	5	6	4	6	1	3	63
Sündis pullvasikaid	6	2	5	4	2	8	9	8	4	4	9	4	4	69
Surnultsünte	0	0	3	1	3	2	1	1	0	2	1	0	0	14
Aborte	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Seemendusi ja paaritusi kokku	22	27	25	13	30	28	30	29	32	41	28	23	26	354
neist esmakordseid	10	13	13	4	21	13	14	9	10	20	13	11	14	165
Väljaläinud lehma	6	6	3	7	4	6	9	3	6	1	5	6	2	64
neist esmaspoeginuid	0	0	0	1	2	0	1	1	1	0	1	0	1	8

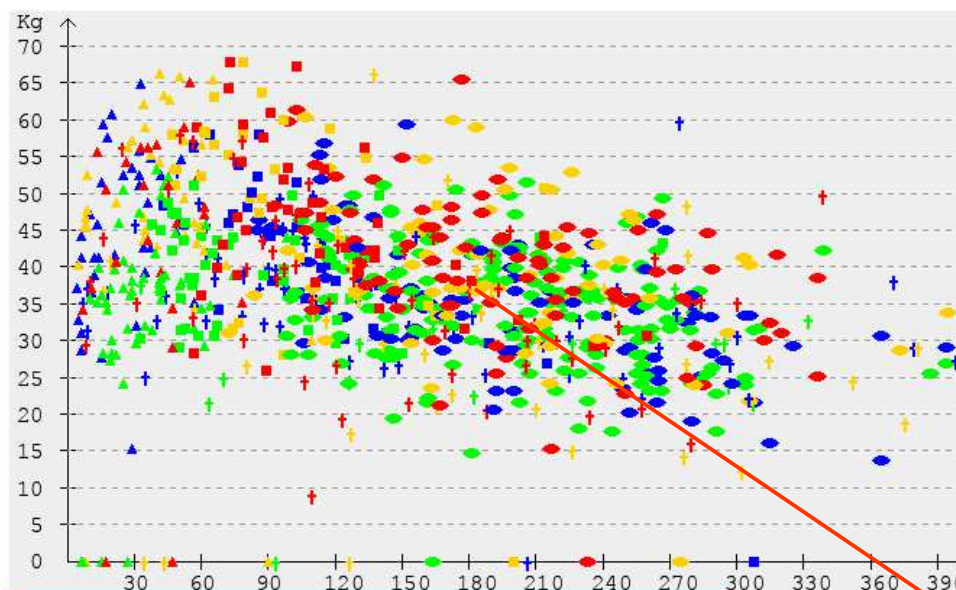
Vissuke – sigimisinäitajad

1. poegimine

Vissuke – piimatoodang + sigimisinäitajad

Farm: Kõik Grupp: Kõik Kõik lakt. Näita

▲ Seemendamata	150
■ Seemendatud	158
● Tiined	427
† Praagitud	186
Kokku	921, neist üle 480 päeva 2 looma

Üle karja	Raportid	Sür
Täpsustus		02
Probleemid		
Inventuur		
Kontroll-lüpsid		
► Kontrollpäeva piimatoodang		
ad		

1. lakt
2. lakt
3. lakt
>= 4. lakt

Printi | Põlvnemine | Vissuke lehmakaart | Sigimistsükliid | Printi lehmakaart(PDF)

PRIA ehitis EE

UUS LAUT, Farm 1 Gr. 1

EHF HF 100%

lehm

EE 15

Sünd: 01.03.

Vanus 61 kuud

järglased

SPAV 01.11.2018:

101 +569 -22 -1 -.05 +14

Tõuraamatus märkija

28.04.2017:

EHF15

Ema: EE

EI: BAKKER ET 27072

Isa: EE 13219611

SILVER 27443

Viimane seemendus: 09.11.2018

pulliga CARDELL ET 27794

näita kõiki

10.01.2019

Tiine. Oota poegimist : 16.08.2019

Viimane kontroll-lüps: 15.03.2019

38.9 2.65 3.23 45 1.8 175

näita kõiki | graafik

Jooksev lakt:

Algus

Lõpp

Pikkus

Piim

Rasva %

Rasv

Valgu %

Valk

R+V

RC

27.08.2018

15.03.2019

201

8478

3,37

286

3,2

272

557

0

Laktatsioonid: Poegimine

Vanus

Lakt. nr

Pikkus

Piim

Rasva %

Rasv

Valgu %

Valk

R+V

21.08.2016

30

1

301

7618

3,53

269

3,23

246

515

01.09.2017

42

2

305

10508

3,4

358

3,28

345

703

27.08.2018

54

3

Keskmiselt

2

9063

3,46

313

3,26

295

609

Kontrollaasta toodangud:

Algus

Stp

Lõpp

Pikkus

Piim

Rasva %

Rasv

Valgu %

Valk

R+V

2019

01.01.2019

74

15.03.2019

74

2844

3,28

93

3,27

93

187

2018

365

316

11657

3,49

407

3,29

384

791

2017

365

290

8480

3,39

287

3,24

275

562

Eluaja toodang:

Algus

Lõpp

PPV

Piim

Rasva %

Rasv

Valgu %

Valk

R+V

21.08.2016

15.03.2019

14,5

26755

3,43

918

3,24

868

1786

Printi | Põlvnemine | Vissuke lehmakaart | Sigimistsükliid | Printi lehmakaart(PDF)

Loomade identifitseerimine (1)

Asenduskõrvamärkide tellimine:

Kari 1 – 42 tk:

veebruar	13 tk
juuni	13 tk
november	16 tk

Kari 2 – 25 tk:

jaanuar	16 tk
august	9 tk

Kari 3 – 93 tk:

veebruar	31 tk
mai	30 tk
juuni	1 tk
august	31 tk

Loomade identifitseerimine (2)

Asenduskõrvamärkide tellimine:

Kari 4 – 84 tk:

jaanuar 46 tk

juuli 38 tk

Kari 5 – 93 tk:

veebruar 39 tk

juuli 11 tk

detsember 43 tk

Põllumajandusministri määrus nr 128, 21.12.2009 “**Identifitseerimisele kuuluvate põllumajandusloomade liikide loetelu, põllumajandusloomade identifitseerimise ning nende kohta andmete registreerimise viisid ja kord, registreerimistunnistuse väljastamise kord ja veisepassi vorm ning põllumajandusloomade arvestuse pidamise kord¹**”

§ 10. Identifitseerimisvahendi eemaldamine, kadumine või loetamatuks muutumine

(2) Kõrvamärgi kadumise või loetamatuks muutumise korral esitab loomapidaja töötlejale taotluse uue kõrvamärgi saamiseks kahe päeva jooksul kõrvamärgi kadumisest või loetamatuks muutumisest arvates.

Edukat loomakasvatustasaastat!

www.epj.ee

F. Tuglase 12,
Tartu 50094
Tel (+372) 738 7700

